

On üçüncü Uluslararası Dilbilim Olimpiyatı

Blagoevgrad (Bulgaristan), 20–24 Temmuz 2015

Bireysel yarışma problemlerin çözümü

Problem 1 Nahuatlça:

- 1: *cē*, 2: *ōme*, 3: *ēyi*, 4: *nāhui*;
- 5: *mācuilli*, 10: *mahtlactli*, 15: *caxtōlli*;

α
1: <i>ceM</i>
2: <i>öm</i>
3: <i>yē</i>
4: <i>nāuh</i>
5: <i>mācuil</i>

20^β
20: <i>pōhualli</i>
400: <i>tzontli</i>
8000: <i>xiquipilli</i>

• $\alpha \times 20^\beta, 1 \leq \alpha \leq 5, 1 \leq \beta \leq 3$:

- 7: *chicōme*;

• $\gamma + \delta, \left\{ \begin{array}{l} \gamma \in \{10, 15\}, 1 \leq \delta \leq 4 \\ \gamma = \alpha \times 20^\beta, 1 \leq \delta < 20^\beta \end{array} \right\} : \boxed{\gamma} \text{-oM-} \boxed{\delta}$,

$M = \begin{cases} m & m, p \text{ ya ünlü önünde;} \\ n & \text{yoksa.} \end{cases}$

Arambaca:

- 1: ngám̄bi, 2: yànp̄aro, 3: yenówe, 4: asàr, 5: tambaroy, 6: nimbo;
- $\alpha \times 6, 2 \leq \alpha \leq 5$: $\boxed{\alpha}$ tàxwo;
- $6^2 = 36$: fete, $6^3 = 216$: tarumba, $6^4 = 1296$: ndamno, $6^5 = 7776$: weremeke;
- $\alpha \times 6^\beta, 2 \leq \beta$: $\boxed{\alpha} \boxed{6^\beta}$;
- $\alpha \times 6^\beta + \delta, 0 < \delta < 6^\beta$: $\boxed{\alpha \times 6^\beta} \boxed{\delta}$.

<p>(a) $\begin{array}{rcl} 11 \times 10 & = & 110 \quad (1) \\ 20 \times 2 & = & 40 \quad (2) \\ 67 + 14 & = & 81 \quad (3) \\ 5 + 2 & = & 7 \quad (4) \\ 13 \times 3 & = & 39 \quad (5) \\ 5 \times 3 & = & 15 \quad (6) \end{array}$</p>	<p>$\begin{array}{rcl} 1 + 1 & = & 1 \times 2 \quad (7) \\ 1 + 4 & = & 5 \quad (8) \\ 12 + 60 & = & 72 \quad (9) \\ 3 \times 18 & = & 54 \quad (10) \\ 6 \times 36 & = & 216 \quad (11) \\ 6 + 12 & = & 18 \quad (12) \end{array}$</p>
---	---

$$\begin{array}{r} 3 \times 400 + 4 \times 20 + (15 + 1) \\ 1296 \end{array} = 1296 \quad (13)$$

$$\begin{array}{r} 1 \times 400 + 1 \times 20 + (10 + 2) \\ 432 \end{array} = \begin{array}{r} 2 \times 216 \\ 432 \end{array} \quad (14)$$

$$\begin{array}{r} 1 \times 400 \\ 400 \end{array} = \begin{array}{r} 216 + 5 \times 36 + 4 \\ 400 \end{array} \quad (15)$$

$$\begin{array}{r} 1 \times 8000 \\ 8000 \end{array} = \begin{array}{r} 7776 + 216 + 6 + 2 \\ 8000 \end{array} \quad (16)$$

- (b) • $42 = 2 \times 20 + 2$: *öm-pöhualli-om-öme*;
• $494 = 1 \times 400 + 4 \times 20 + 10 + 4$: *cen-tzontli-on-nāuh-pöhualli-om-mahtlactli-on-nāhui*.
- (c) • $43 = 36 + 6 + 1$: *fete nimbo ngámbi*;
• $569 = 2 \times 216 + 3 \times 36 + 4 \times 6 + 5$: *yànparo tarumba yenówe fete asàr tàxwo tambaroy*.

Problem 2 Fiil formunun yapısı:

- I. – **me-**: olumlu şekil, şimdiki zaman, bildirme kipi,
– kök,
– **-pe** ‘gerçekten’, **-fe** ‘-yor gibi yapmak’, **-f** ‘kadir olmak’, **-n** — isim-fiil.

Kelimenin bu bölümünde:

1. $C + -C > CəC$ ($de + -f + -n > de-f-ə-n$, $me- + bəb + -pe > me-bəb-ə-pe$).
2. Son hece kapalıysa vurguludur, yoksa sondan bir önceki hece vurgu alır ($defən > defən$, $meşxepe > meşxépe$).
3. $CéC(C)e > Cáč(C)e$ ($méşxe > máşxe$, $meşxépe > meşxápe$).

- II. **-xe** — çoğul, **-t** — geçmiş zaman, **-me** — şart kipi, **-qəm** — olumsuz şekil.

Yanıtlar:

- (a) **ʒeqén** *ısırmak*
medéf *dikebilir*
medáfe *dikiyor gibi yapıyor*
səfən *yanabilmek*
meg^wəš'əʔe *konuşuyor*
mebáb *uçuyor*
- (b) **çentχ^wéfmə** *kayabilirse*
şxáfexeqəm *yyiyor gibi yapmıyorlar*
bəbóft *uçabiliyordu*
şxet *yyiyordu*
ʔəg^wərəg^wépeme *gerçekten titriyorsa*

- (c) **mádexe** dikiyorlar
mebábéfexe uçuyor gibi yapıyorlar
sópét gerçekten yanıyordu
šxéfqəm yiyemiyor
g^wəš'ə?exeme konuşuyorlarsa
mezáqexe ısıyorlar

Problem 3

- (a) 1. İlk harfi yerinde bırakın.
2. *h* ve *w*'i silin.
3. Tüm ünsüzleri rakamlar ile değiştirin (en sık okunuşları benzeyen harfler gruplara birleştirilir):

<i>bpv</i> (<i>f</i>)	<i>cgjkqs</i> (<i>xz</i>)	<i>dt</i>	<i>l</i>	<i>mn</i>	<i>r</i>
1	2	3	4	5	6

4. Yan yana gelen aynı iki veya daha fazla rakam tek rakama kısaltılır.
5. Tüm ünlüleri (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*, *y*) silin.
6. Kodun uzunluğu tek harf ve üç rakam olacak şekilde ancak ilk üç rakam bırakılır veya sağa sıfırlar eklenir.
- (b) *Allaway*: A400, *Anderson*: A536, *Ashcombe*: A251, *Buckingham*: B252, *Chapman*: C155, *Colquhoun*: C425, *Evans*: E152, *Fairwright*: F623, *Kingscott*: K523, *Lewis*: L200, *Littlejohns*: L342, *Stanmore*: S356, *Stubbs*: S312, *Tocher*: T260, *Tonks*: T520, *Whytehead*: W330.
- (c) *Ferguson*: F622, *Fitzgerald*: F326, *Hamnett*: H530, *Keefe*: K100, *Maxwell*: M240, *Razey*: R200, *Shaw*: S000, *Upfield*: U143.

Problem 4 Kurallar:

- Kelime düzeni: V P (S/O); S/O P V Poss, V P Poss; S Poss.
- V = fiil (geçmiş zaman → gelecek zaman: **-bi** → **-ba**, \emptyset → **-jba**).
- S = özne (isim). Geçişli fiil ile kullanılan özne **-ni** eki alır.
- O = tümleç (isim).
- P = zamirler (özne + tümleç) + zaman:

– özne:

* kişi 1 **ngV-**,

* kişi 2 **nyV-**,

* kişi 3 $\left\{ \begin{array}{l} \text{geçişsiz fiil: } gV- \\ \text{geçişli fiil: } \left\{ \begin{array}{l} \text{erkek } gVnV- \\ \text{dişi } ngVyV-; \end{array} \right. \end{array} \right.$

– tümleç: kişi 1 **-ngV**, kişi 2 **-nyV**, kişi 3 $-\emptyset$;

– V ünlü (geçmiş zaman: *i, ..., i, a*; gelecek zaman: *u, ..., u*).

$$\bullet \text{ Poss} = \text{tamlanan: } \left\{ \begin{array}{l} \text{'+' : } -ngu \\ \text{'-' : } -wa \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{tamlayan} \\ \text{erkek: } -ji \\ \text{dişi: } -nya \end{array} \right\}$$

- (a) 1. *Alayulujba nguyunyu bungmanyani.* Yaşlı bayan seni bulacak.
 2. *Yagu gininya.* O (er.) seni bıraktı.
 3. *Janji darrangguwaji.* Köpeğin bastonu yok.
 4. *Ngirra nya alanga.* Sen kızı çaldın.
 5. *Daguma nyinga.* Sen beni vurdun.
 6. *Dirragbi ga balamurrungunya.* O (diş.) mızrakla atladı.
- (b) 7. Sen beni bırakacaksın. *Yagujba nyungu.*
 8. Hekim uyudu. *Gulugbi ga ngunybulugi.*
 9. Adam parayla kaçacak. *Juwa gu bardba gijilunguji.*
 10. O (er.) köpeği çalacak. *Ngirrajba gunu janji.*
 11. Kız seni gördü. *Ngajbi ngiyinya alangani.*

Problem 5

(a) $(\circ) \frac{\circ\circ}{\varpi} \frac{\circ\circ}{\varpi} \circ \frac{\circ\circ}{\varpi} \frac{\circ\circ}{\varpi}, \quad \left| \begin{array}{l} \circ = V (a, e, i, o, u) \\ \varpi = VV (aa, ee, ii, oo, uu) \end{array} \right.$

36.	war	is—maa—ciil	daa-	rood	×	
37.	dir mi-	yaad	wa-	daag-	taan	✓
38.	laba-	daad	ka	duu-	diye	✓
39.	ka jan-	na-daad	daa-	daa-	hiye	×
40.	adi-	ga i-	yo	deris-	kaa	✓
41.	diga-	xaar-	ka	mari-	yoo	✓
42.	ciid i-	yo doo-	lo di-	raac	×	
43.	noo-	ma kee-	neen	darka	×	
44.	ka-	yaa-	yaa mi-	yaan	×	
45.	wu-	kaa	dan-	qaa-	baan	✓